

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 110/21
Luxemburgissa 22.6.2021

Tuomio asiassa C-718/19
Ordre des barreaux francophones et germanophone ym.

Yleiseen järjestykseen tai turvallisuuteen liittyvistä syistä unionin kansalaiselle ja hänen perheenjäsenilleen annetun maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanotoimenpiteet voidaan katsoa oikeutetuiksi liikkumis- ja oleskeluvapauden rajoituksiksi silloin, kun ne perustuvat yksinomaan asianomaisen henkilön omaan käyttäytymiseen ja ovat suhteellisuusperiaatteen mukaisia

Kun otetaan huomioon yhteistyömekanismit, joita jäsenvaltioilla on käytettävissään, Belgian lainsäädännössä säilöönnotolle säädetty kahdeksan kuukauden enimmäispituus ylittää kuitenkin sen, mikä on tarpeen maastapoistamisessa noudatettavan politiikan tehokkuuden turvaamiseksi

Cour constitutionnellen (perustuslakituomioistuin, Belgia) käsiteltäväksi on saatettu kaksi kannetta, joissa on vaadittu ulkomaalaisten maahantulosta, oleskelusta, asettautumisesta ja maastapoistamisesta 15.12.1980 annetun lain muuttamisesta yleisen järjestyksen ja kansallisen turvallisuuden suojelun vahvistamiseksi 24.2.2017 annetun lain (loi du 24 février de 2017 modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers afin de renforcer la protection de l'ordre public et de la sécurité nationale)¹ kumoamista. Toisen näistä kanteista on nostanut Ordre des barreaux francophones et germanophone ja toisen sellaiset neljä yleishyödyllistä yhdistystä, jotka toimivat siirtolaisten oikeuksien puolustamiseen ja ihmisoikeuksien suojeluun liittyvissä kysymyksissä.

Tässä kansallisessa lainsäädännössä säädetään esimerkiksi mahdollisuudesta määrätä unionin kansalainen ja hänen perheenjäsenensä pysymään asunnossaan, eli määrätä turvaamistoimesta, jolla pyritään estämään pakenemisen vaara, sen määräajan tai jatkettun määräajan kuluessa, joka asianomaiselle henkilölle on asetettu Belgian alueelta poistumista varten hänelle yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä annetun maastapoistamispäätöksen jälkeen. Lisäksi tämän saman lainsäädännön mukaan unionin kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä, jotka eivät ole noudattaneet tällaista maastapoistamispäätöstä, voidaan ottaa säilöön kyseisen päätöksen täytäntöönpanon turvaamiseksi niin, että säilöissäpito voi kestää enintään kahdeksan kuukautta. Nämä kansalliset säännökset ovat samankaltaisia tai täysin samoja kuin ne, joita sovelletaan laittomasti oleskeleviin kolmansien maiden kansalaisiin ja joilla palauttamisdirektiivi² on Belgiassa saatettu osaksi kansallista oikeutta.

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt unionin tuomioistuimelle kysymyksiä siitä, onko kyseinen Belgian lainsäädäntö unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen SEUT 20 ja SEUT 21 artiklalla sekä oleskeludirektiivillä³ taatun liikkumisvapauden mukainen.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

¹ Moniteur belge 19.4.2017, s. 51890.

² Jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/115/EY (EUVL 2008, L 348, s. 98; jäljempänä palauttamisdirektiivi).

³ Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY (EUVL 2004, L 158, s. 77 sekä oikaisut EUVL 2004, L 229, s. 35 ja EUVL 2005, L 197, s. 34; jäljempänä oleskeludirektiivi).

Unionin tuomioistuimen suuri jaosto toteaa aluksi, että kun unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä maastapoistamispäätöksen täytäntöönpanoa koskevia unionin säännöksiä ei ole, pelkästään se, että vastaanottava jäsenvaltio säätää tällaisten päätösten täytäntöönpanossa sovellettavista säännöistä käyttäen esikuvana sääntöjä, joita sovelletaan kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseen, **ei sellaisenaan ole ristiriidassa unionin oikeuden kanssa**. Tällaisten sääntöjen on kuitenkin **oltava unionin oikeuden mukaisia** erityisesti, kun kyse on unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä liikkumis- ja oleskeluvapaudesta. Tämän jälkeen unionin tuomioistuin tarkastelee sitä, onko näitä kansallisia sääntöjä pidettävä tämän vapauden rajoituksina, ja jos on, voidaanko niitä pitää perusteltuina.

Unionin tuomioistuin toteaa ensimmäiseksi, että kyseessä olevat kansalliset säännökset on katsottava **liikkumis- ja oleskeluvapauden rajoituksiksi** siltä osin kuin niillä rajoitetaan asianomaisen henkilön liikkumista.

Toiseksi unionin tuomioistuin toteaa tällaisten rajoitusten mahdollisten oikeuttamisperusteiden osalta ensin, että kyseessä olevilla toimenpiteillä tähdätään **yleiseen järjestykseen** tai **yleiseen turvallisuuteen** liittyvistä syistä annettujen maastapoistamispäätösten täytäntöönpanoon, minkä vuoksi niitä on arvioitava oleskeludirektiivin 27 artiklan⁴ kannalta.

Pakenemisen vaaran estämiseksi säädettyjen säännösten osalta unionin tuomioistuin toteaa, etteivät SEUT 20 ja SEUT 21 artikla eikä oleskeludirektiivi ole esteenä sille, että unionin kansalaisiin ja heidän perheenjäseniinsä sovelletaan sen määräajan kuluessa, joka heille on asetettu vastaanottavan jäsenvaltion alueelta poistumista varten tällaisen maastapoistamispäätöksen antamisen jälkeen, säännöksiä, jotka ovat samankaltaisia kuin säännökset, joilla palauttamisdirektiivi on pantu täytäntöön kansallisessa oikeudessa kolmansien maiden kansalaisten osalta,⁵ **kunhan ensin mainitut säännökset ovat oleskeludirektiivissä⁶ säädettyjen niiden yleisten periaatteiden mukaisia, jotka koskevat maahantulo- ja oleskeluoikeuden rajoittamista yleiseen järjestykseen, yleiseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyvistä syistä**, eivätkä ne ole **epäedullisempia** kuin jälkimmäiset.

Tällaisilla turvaamistoimilla myötävaikutetaan näet väistämättä yleisen järjestyksen turvaamiseen, koska niillä tähdätään siihen, että henkilö, jonka katsotaan olevan uhka vastaanottavan jäsenvaltion yleiselle järjestykselle, poistetaan sen alueelta. Niillä on siis katsottava rajoitettavan asianomaisen henkilön liikkumis- ja oleskeluvapautta yleiseen järjestykseen liittyvistä syistä oleskeludirektiivissä tarkoitetulla tavalla,⁷ joten ne **voidaan lähtökohtaisesti oikeuttaa** tämän direktiivin nojalla.

Tällaisia toimenpiteitä ei myöskään voida pitää oleskeludirektiivin vastaisina pelkästään sillä perusteella, että ne ovat samankaltaisia kuin säännökset, joilla palauttamisdirektiivi on saatettu osaksi kansallista oikeutta. Unionin tuomioistuin korostaa kuitenkin, että palauttamisdirektiivissä kyseessä olevien henkilöiden asema ja oikeudet ovat **luonteeltaan aivan erilaiset** kuin ne, joihin palauttamisdirektiivissä kyseessä olevat henkilöt voivat vedota. **Unionin kansalaisille kuuluvan perustavanlaatuisen aseman** vuoksi turvaamistoimet, joita heille voidaan määrätä pakenemisen vaaran estämiseksi, eivät siis voi olla **epäedullisempia** kuin ne, joista on säädetty kansallisessa oikeudessa sellaisten **kolmansien maiden kansalaisten** pakenemisvaaran välttämiseksi vapaaehtoiselle poistumiselle asetetun määräajan kuluessa, jotka ovat yleiseen järjestykseen ja yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä palauttamismenettelyn kohteena palauttamisdirektiivin nojalla.

⁴ Tämän artiklan 2 kohdan mukaan yleisen järjestyksen tai yleiseen turvallisuuden vuoksi toteutettujen rajoittavien toimenpiteiden on oltava suhteellisuusperiaatteen mukaisia ja perustuttava yksinomaan asianomaisen henkilön omaan käyttäytymiseen.

⁵ Palauttamisdirektiivin 7 artiklan 3 kohta. Tämän säännöksen mukaan "vapaaehtoisista paluuta varten määrätyn ajanjakson ajaksi voidaan asettaa velvoitteita, joilla pyritään estämään pakenemisen vaara, kuten säännöllinen ilmoittautuminen viranomaisille, asianmukaisen rahavakuuden tallettaminen, asiakirjojen luovuttaminen tai velvollisuus pysytellä tietyssä paikassa".

⁶ Oleskeludirektiivin 27 artikla.

⁷ Oleskeludirektiivin 27 artiklan 1 kohta.

Maastapoistamista varten määrätyn säilöönoton osalta unionin tuomioistuin katsoo, että SEUT 20 ja SEUT 21 artikla sekä oleskeludirektiivi **ovat esteenä** kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan unionin kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä, jotka eivät asetetun määräajan tai jatketun määräajan päättymisen jälkeen ole noudattaneet heille yleiseen järjestykseen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä annettua maastapoistamispäätöstä, voidaan määrätä otettavaksi säilöön maastapoistamista varten enintään kahdeksan kuukauden ajaksi eli **ajaksi, joka on täysin sama kuin se, jota sovelletaan** kansallisen oikeuden mukaan sellaisiin **kolmansien maiden kansalaisiin, jotka eivät ole noudattaneet heille samoista syistä** palauttamisdirektiivin⁸ nojalla annettua palauttamispäätöstä.

Unionin tuomioistuin toteaa tässä yhteydessä, että kyseessä olevassa kansallisessa säännöksessä säädetyn säilöönottamisen enimmäispituuden, joka on sama kuin se, jota sovelletaan kolmansien maiden kansalaisten maastapoistamiseen, on oltava **oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään** eli sen takaamiseen, että unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä **maastapoistamisessa noudatettava politiikka on tehokasta**. Erityisesti maastapoistamismenettelyn pituuden osalta unionin kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä **eivät** kuitenkaan **ole tilanteessa, joka voitaisiin rinnastaa** kolmansien maiden kansalaisten tilanteeseen, minkä vuoksi sitä, että kaikkia näitä henkilöitä kohdellaan säilöönnoton enimmäispituuden osalta samalla tavalla, **ei voida pitää perusteltuna**.

Unionin tuomioistuin viittaa erityisesti siihen, että jäsenvaltioilla on silloin, kun kyse on unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä karkottamisesta toiseen jäsenvaltioon, käytettävissään **yhteistyömekanismeja ja keinoja**, jollaisia niillä ei välttämättä ole, kun kyse on kolmannen maan kansalaisen poistamisesta maasta kolmanteen maahan. Jäsenvaltioiden välisissä suhteissa, jotka perustuvat lojaalin yhteistyön velvoitteeseen ja vastavuoroisen luottamuksen periaatteeseen, ei näet pitäisi syntyä samanlaisia vaikeuksia kuin ne, joita saattaa esiintyä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisessä kanssakäymisessä. Paluumatkan järjestämiseen liittyvien käytännön ongelmien ei pitäisi yleensä olla samoja näissä kahdessa eri henkilöryhmässä. On muistettava, että unionin kansalaisen paluuta kotijäsenvaltioon on helpotettu oleskeludirektiivillä.⁹

Unionin tuomioistuimen mukaan tästä seuraa, että unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä maastapoistamisessa sovellettavan **säilöönnoton kahdeksan kuukauden mittainen enimmäispituus** ylittää sen, mikä on tarpeen tavoitellun päämäärän saavuttamisen kannalta.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

⁸ Palauttamisdirektiivin 6 artiklan 1 kohta.

⁹ Oleskeludirektiivin 27 artiklan 4 kohdan mukaan passin tai henkilökortin myöntäneen jäsenvaltion näet on sallittava asiakirjan haltijan, joka on karkotettu, palata alueelleen ilman muodollisuuksia.